

Syntéza odpovedí na Zelenú knihu o nekalých obchodných praktikách

Európska potravinárska asociácia FoodDrinkEurope nám poskytla, ako svojej členskej organizácii, materiál, ktorý je prvou reakciou EK na vyššie uvedenú verejnú konzultáciu. Materiál síce neobsahuje žiadne závery zo strany EK, ale vykonaná syntéza odpovedí môže naznačovať, k akým ďalším krokom by malo dôjsť. K vyhodnoteniu odpovedí na 25 položených otázok a k vypracovaniu záverov by malo dôjsť do konca tohto roku.

Základné štatistiky

EK obdržala celkovo 200 písomných odpovedí od rôznych kategórií zainteresovaných strán (stakeholders).

Najväčšiu skupinu respondentov tvorili **obchodníci (malopredajcovia)** vrátane obchodných komôr, ktorí poslali spolu 78 odpovedí, čo je asi 39% reakcií. Veľká väčšina z nich (44 respondentov) predstavujú sektor malopredaja potravín. Zvyšok (významný) tejto skupiny malopredajcov predstavujú predajcovia automobilov a automobilových súčiastok z Rakúska, ktorí majú svoje špecifické problémy.

Druhou najpočetnejšou skupinou sú **dodávatelia**, vrátane poľnohospodárskych komôr, a tvoria ju **54 respondentov** čo je asi 27%. I v tomto prípade patrí drvivá väčšina respondentov do sektoru potravín.

Od **štátnych orgánov** (vlády, ministerstvá, protimonopolné úrady) prišlo **30 odpovedí** (15%) a zostávajúcich 38 odpovedí (19%) poslali najrôznejšie kategórie respondentov ako akademické pracoviská, odbory, spotrebiteľské organizácie, právnické firmy a pod.

Zo zemepisného hľadiska majú respondenti široké pokrytie, pretože pochádzajú z 25 z pomedzi 28 členských štátov. Odpovede neposlali zainteresované strany z Chorvátska, Cypru a Malty. 26 odpovedí predložili asociácie a organizácie na úrovni EÚ a 6 príspevkov bolo poslaných z nečlenských krajín.

Vecná stránka odpovedí

Ako to bolo evidentné od samého začiatku, odpovede na konkrétne otázky sa radikálne líšili podľa druhu respondentov. Malopredajcovia potravín a ich organizácie vo všeobecnosti považujú nekalé obchodné praktiky za okrajový fenomén, pričom podľa nich sú vzťahy medzi dodávateľmi a odberateľmi dobré a štandardné. Drvivá väčšina dodávateľov má ale na tieto vzťahy úplne iný názor a uplatňovanie nekalých obchodných praktík považuje za veľký problém. Dôležité ale je, že „nestranní“ t.j. štátne orgány, akademická obec a spotrebiteľia sa vo veľkej väčšine kľúčových otázok pridávajú na stranu dodávateľov, čo by malo byť rozhodujúce pri rozhodovaní o ďalších krokoch EK.

Odpovede na niektoré otázky:

Č. 4 V ktorom štádiu zásobovacieho reťazca dochádza k nekalým obch. praktikám?

Skoro všetci sa síce zhodujú, že k nim môže dôjsť na akomkoľvek stupni, ale podľa väčšiny dodávateľov sú tieto praktiky typicky uplatňované obchodnými systémami voči ekonomicky slabším dodávateľom.

Obchodníci naopak tvrdia, že oni sú obeť nekalých praktík uplatňovaných veľkými potravinárskymi firmami.

Č. 5. Čo si myslíte o koncepte „faktor strachu“

Všetci respondenti s výnimkou obchodníkov jednomyselne podporujú analýzu uvedenú v Zelenej knihe (t.j., že „faktor strachu je základným predpokladom uplatňovania nekalých obchodných praktík - strach sťažovať sa).

Podľa názoru obchodníkov je „faktor strachu“ subjektívny koncept, založený iba na emotívnom hodnotení situácie a nie na racionálnom podnikateľskom rozhodnutí.

Č. 6 Ako často a v akom štádiu obchodných vzťahov dochádza k nekalým obchodným praktikám?

Podľa skoro všetkých dodávateľov, k týmto praktikám dochádza v sektore potravín veľmi často. Niektorí ich dokonca považujú za štandardnú prax. Významná časť dodávateľov zdôrazňuje, že k nekalým obchodným praktikám (NOP) dochádza výlučne zo strany obchodných reťazcov voči menším dodávateľom.

Obchodníci kritizujú analýzu uvedenú v Zelenej knihe. Síce pripúšťajú, že k NOP dochádza v sektore potravín, ale tvrdia, že veľká väčšina transakcií je bezproblémová a fenomén NOP je iba okrajový. Argumentujú napr. nízkou úrovňou ziskových marží u malopredajcov v porovnaní sa vysokými maržami na strane dodávateľov...

Hodnotenia štátnych orgánov leží niekde v prostriedku, ale v priemere sa predsa len prikláňajú na stranu dodávateľov.

Č. 8. Majú NOP negatívny dopad na investície a inovácie?

Podľa drvivej väčšiny všetkých kategórií respondentov, **s výnimkou obchodníkov**, môže mať uplatňovanie NOP negatívny dopad na investície a inovácie. Okrem dodávateľov, je to názor i štátnych orgánov, akademickej obce a odborov.

Č. 9. Majú NOP negatívny dopad na spotrebiteľov?

Dodávatelia, štátne orgány, akademická obec i odbory sú presvedčený o negatívnom dopade na spotrebiteľov: menší výber, ceny (z dlhodobého hľadiska), menšia kvalita a inovácie. Obchodníci majú samozrejme iný názor.

Č. 11 a Č. 12. Riešia existujúce národné regulačné, prípadne samoregulačné rámce v niektorých členských štátoch dostatočne problém NOP? Je neexistencia takéhoto rámca v iných krajinách problémom?

Množstvo dodávateľov zdôrazňuje negatívny dopad absencie národného rámca na riešenie NOP, najmä pre slabšie strany. Niektorí dodávatelia sa kladne zmieňujú o existencii legislatívnych rámcov,

hoci pripúšťajú existenciu problémov súvisiacich s ich vykonávaním. Dodávatelia svorne tvrdia, že samoregulácia nestačí najmä z dôvodu existencie „faktoru strachu“ a poukazujú na zlyhanie samoregulácie v niektorých členských štátoch.

Č. 14, 23 a 24. Čo by sa v tejto oblasti malo urobiť na úrovni EÚ?

Všetci obchodníci (malopredajcovia potravín) sú proti iniciatíve v tejto oblasti na úrovni EÚ. Mnohí z nich sa ale vyslovili v prospech samoregulácie.

Veľká väčšina dodávateľov sa domnieva, že je potrebné urobiť kroky na úrovni EÚ a vyslovili sa v prospech **záväzného právneho nástroja**. Kľúčovými prvkami takejto legislatívy by mali byť vymožitelnosť a sankcie.

Hoci nie všetky verejné orgány sa k týmto otázkam vyjadrili, niektoré z nich explicitne žiadajú záväznú legislatívu.

Veľká väčšina respondentov tretích strán (akademická obec, spotrebiteľské organizácie, odbory atď.) sú v prospech záväznej legislatívy.

Z odpovedí jednoznačne vyplýva, že hoci predstavitelia malopredaja potravín považujú situáciu za normálnu, vyhovujúcu a pripúšťajú maximálne samoreguláciu, všetci ostatní (dodávatelia, verejné orgány, akademická obec, spotrebiteľia a odpory) majú úplne iný názor a žiadajú záväznú legislatívu na úrovni EÚ. Pre kompetentných z Európskej komisie by to malo byť jasné znamenie.

september 2013

Z anglického originálu spracoval I. Šarmír (SPPK)